

Ut scilicet auditores suos erigat ad superna et cœlestia meditanda. Sedebatque ibi, ut demonstraret, non nisi in cœlestibus requiem esse quærendam. (*Rabanus.*)

II. — Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, et alios multos : et projecerunt eos ad pedes ejus, et curavit eos. (*Matth. XV. 30.*)

Eo autem sedente in monte, id est in cœlorum arce, accedunt turbæ fidelium, devota mente illi appropinquantes, ducentes secum mutos et cæcos, etc., eosque ad pedes Jesu projiciunt : qui peccata confitentes ipsi soli curandos subjiciunt. (*Rabanus.*)

III. — Ita ut turbæ mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes : et magnificabant Deum Israel. (*Matth. XV. 31.*)

Quos ita curat (*Pœnitentes scilicet*) ut turbæ mirentur et magnificent Deum ; quia fideles, quando viderint eos qui spiritualiter ægrotaverant, diversis operibus virtutum ditatos : laudem Deo decantant. (*Rabanus.*)

PARS QUARTA.

De doctrina Christi.

PRÆMEDITATIO.

I. — Jesus venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, et surrexit legere.

Et traditus est illi liber Isaïæ prophætæ. (*Luc. IV. 16, 17.*)

“ *Venit Nazareth* ” ut et nos doceat prius proprios beneficari et docere, deinde et ad reliquos amicitiam spargere. (*Theophyl.*)

Confluebant autem die sabbati in synagogis, ut feriatis mundi negotiis, ad meditanda legis monita quieto corde residerent. (*Beda.*)

Ita autem Dominus ad omnia se curvavit obsequia, ut ne lectoris quidem aspernaretur officium. (*Ambrosius.*)

II. — Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat.

Spiritus Domini super me : propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde.

Prædicare captivis remissionem, et cæcis visum, dimittere contractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, et diem retributionis.

Et cum plicuisset librum, reddidit ministro et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. (*Luc. IV. 17, 18, 19, 20.*)

Non fortuito revolvit librum et caput de se vaticinans reperit lectionis, sed hoc providentiæ Dei fuit. (*Origenes.*)

Ungitur oleo spirituali et virtute cœlesti, ut paupertatem conditionis humanæ thesauro resurrectionis rigaret æterno. (*Ambrosius.*)

Ista autem prædicta sunt, ut post visionem ex cæcitate, post libertatem ex vinculis, post sanitatem a diversis vulneribus veniamus ad annum Domini acceptum " id est " totum tempus Ecclesiæ, quo dum versatur in corpore peregrinamur a Domino. (*Origenes.*)

Post annum sane acceptabilem subdit, Et, *diem retributionis* scilicet extremæ, quando reddet unicuique secundum opus suum. (*Beda.*)

Revolutum librum legit, quia Ecclesiam, misso Spiritu, omnem veritatem docuit; plicatum ministro reddidit, quia non omnia omnibus dicenda, sed pro captu audientium, committit doctori dispensandum verbum. (*Beda.*)

III. — Cœpit autem dicere ad illos. Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris.

Et omnes testimonium illi dabant : et mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, et dicebant : Nonne hic est filius Joseph? (*Luc. IV. 21, 22.*)

Tunc autem omnium oculos convertebat ad se, quodammodo stupentium qualiter literas novit, quas non didicit. (*Cyrellus.*)

Testimonium illi dabant, attestando illum vere esse ut dixerat, de quo Propheta cecinerat. (*Beda.*)

Sed stulti, admirantes sermonis virtutem, parvipendunt ipsum ab eo qui putabatur pater. (*Chrysostomus.*)

I. — De Doctrina quam Christus
per Parabolas tradidit.

ADHORTATIO.

Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit, et qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inveniret. (*Imit. I. l. 2.*)

MEDITATIO CXL.

PARABOLA PRIMA.

Puerorum canentium et
lamentantium.

I. — Cui similem æstimabo generationem istam. (Hoc est homines generationis hujus, ut ait Lucas.) Similis est pueris sedentibus in foro : qui clamantes coæqualibus.

Dicunt : Cecinimus vobis, et non saltastis, lamentavimus, et non planxistis. (*Matth. XI. 16. — Luc. VII. 33.*)

In pueris prophetæ signantur, qui in simplicitate sensus, ut pueri, prædicaverunt, et in medio synagogæ tamquam in publico fori

conventu coarguunt quod cantantibus sibi, officio corporis non obsecundaverint, et quod dictis suis non paruerint : ad cantantium enim modum saltantium motus aptatur. (*Hilarius.*)

Provocavimus vos ut ad nostrum canticum bona opera faceretis, et noluistis. Lamentati sumus, et vos ad pœnitentiam provocavimus, et nec hoc quidem facere voluistis, spernentes utramque prædicationem, tam exhortationis ad virtutes, quam pœnitentiæ post peccata. (*Hieronymus.*)

II. — Venit enim Joannes neque manducans, neque bibens, et dicunt : Dæmonium habet. (*Matth. XI. 18. — Luc. VII. 33.*)

Non dictum est quod Joannes omnino non biberet; sed quod vinum et siceram non biberet : bibebat autem aquam. Cibum autem ejus non omnino nullus erat, sed locustæ et mel silvestre. Unde ergo dictus est non manducans neque bibens, nisi quia illo victu quo Judæi utebantur, non utebatur? Hoc ergo Dominus nisi uteretur, non in ejus comparatione manducans bibensque diceretur. Mirum autem si non manducans dicitur qui locustas et mel comedit, et manducans dicitur qui pane et olere contentus est. (*Augustinus.*)

III. — Venit Filius hominis manducans et bibens, et dicunt : Ecce homo vorax, et potator vini, publicanorum, et peccatorum amicus. Et justificata est sapientia a filiis suis. (*Matth. XI. 19.*)

Si ergo jejunium vobis placet, cur Joannes displicuit? Si saturitas, cur Filius hominis? Quorum alterum dæmonium habentem, alterum voratorem et ebrium nuncupatis. (*Hieronymus.*)

Qualem igitur jam excusationem accipiet? Propter hoc subdit : *Et justificata est sapientia a filiis suis* : hoc est, etsi vos persuasi non estis, sed me jam incusare non habetis : quod et de Patre ait Propheta. *Ps. L. : " Ut justificeris in sermonibus tuis. "* (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CXLI.

PARABOLA SECUNDA.

Seminantis semen quod cecidit secus viam, supra petram, in spinas, in terram bonam.

1. — In illo die exiens Jesus de domo, sedebat secus mare.

Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut in naviculam ascendens sederet : et omnis turba stabat in littore.

Et locutus est eis multa in parabolis, dicens : Ecce exiit qui seminat seminare.

Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres cœli, et comederunt ea. (*Matth. XIII. 1, 2, 3, 4. — Marc. IV. 1, 2, 3, 4.*)

Considerandum, quod populus domum Jesu non poterat intrare, nec esse ibi ubi Apostoli audiebant mysteria : idcirco miserator Dominus egreditur de domo sua, et sedet juxta hujus sæculi mare, ut congregentur ad eum turbæ multæ, et audiant in littore quæ intus non merebantur audire. (*Hieronymus.*)

Præfigurabat autem hæc navis Ecclesiam in medio nationum ædificandam : in qua Dominus dilectam sibi consecrat mansionem. (*Beda.*)

Est notandum, quod non omnia locutus sit eis in parabolis, sed multa : si enim dixisset cuncta in parabolis, absque emolumento populi recessissent. Perspicua miscet obscuris : ut per ea quæ intelligunt provocentur ad eorum notitiam quæ non intelligunt. (*Hieronymus.*)

Primam autem parabolam ponit eam quæ faciebat auditorem attentiores. (*Chrysostomus.*)

Significatur autem sator iste qui seminat, esse Filius Dei, et Patris in populis seminare sermonem.

Intus erat dum domi versabatur et loquebatur discipulis sacramenta. Exiit ergo de domo sua, ut seminaret in turbis. (*Hieronymus.*)

Vel exiit, cum relicta Judæa, per Apostolos ad Gentes transivit. (*Rabanus.*)

Cum autem audieris, quoniam exiit qui seminat ut seminet, non æstimes esse identitatem sermonis. Egreditur enim multoties qui seminat et ad aliam rem : vel ut scindat terram, vel ut spinas evellat, vel ut aliam talem quamdam diligentiam exhibeat : hic autem ad seminandum exivit. Quid igitur fit de semine isto? Tres depereunt partes, et una salvatur : et hoc non æqualiter, sed cum differentia quadam. (*Chrysostomus.*)

II. — Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam : et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ.

Sole autem orto æstuaverunt : et quia non habebant humorem aruerunt.

Alia autem ceciderunt in spinas : et creverunt spinæ, et suffocaverunt ea. (*Matth. XIII. 5, 6, 7. — Marc. IV. 5, 6, 7.*)

Non dixit quod seminans projecit aliud secus viam, sed quod semen cecidit. Qui enim seminat docet rectum sermonem : sed sermo diversimode cadit in audientes. (*Theophylactus.*)

Per hanc parabolam discipulos erudit; etsi plures audientium eos fuerint qui perierunt, ut non propter hoc desides sint : quia nec propter hoc Dominus, qui omnia prævidit, destitit a seminando. (*Chrysostomus.*)

III. — Alia autem ceciderunt in terram bonam : et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum.

Qui habet aures audiendi, audiat. (*Matth. XIII. 8, 9. — Marc. IV. 8, 9.*)

(*Hanc eandem parabolam refert Lucas. VIII. a. v. 5 ad 16.*)

Vide quomodo mali sunt plurimi et pauci qui salvantur : quarta enim pars seminis invenitur salvata. (*Theophylactus.*)

Non tamen major pars seminis occasione amittitur seminantis, sed terræ recipientis, idest animæ audientis. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CXLII.

Cur Christus locutus est in parabolis.

I. — Cum esset singularis, interrogaverunt eum hi, qui cum eo erant duodecim, parabolam. (*Marc. IV. 10.*)

Et accedentes dixerunt ei : Quare in parabolis loqueris eis?

Qui respondens, ait illis : Quia vobis datum est nosse mysteria regni cœlorum : illis autem non est datum.

Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit : Qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. (*Matth. XIII. 10, 11, 12. — Marc. IV. 11.*)

Dignum est admirari discipulos, quare discere cupientes, sciunt quando interrogare oporteat : non enim coram omnibus hoc faciunt.

Consideranda est "etiam" eorum rectitudo : qualiter multam pro aliis habent curam, et prius quæ aliorum sunt quærunt, et tunc quæ sunt ipsorum : non enim dixerunt : In parabolis loqueris nobis : sed in parabolis loqueris illis. (*Chrysostomus.*)

Quia vobis datum est nosse mysteria regni cœlorum. Vobis, inquam, qui mihi adhæretis, et in me creditis. Mysterium autem regni cœlorum appellat evangelicam doctrinam. Illis autem, scilicet qui foris sunt, et in eum credere nolunt, Scribis scilicet et Pharisæis, et ceteris in infidelitate perseverantibus, non est datum. Accedamus ergo cum discipulis ad Dominum puro corde, ut nobis evangelicam doctrinam interpretari dignetur, juxta illud (*Deut. XXXIII*) : "Qui appropinquant pedibus ejus, accipient de doctrina ipsius." (*Remigius.*)

Cum aliquis desiderium habuerit et studium, dabuntur ei universa quæ a Deo sunt ; cum autem his vacuus fuerit, et quæ ad se pertinent non inferat : neque quæ a Deo sunt ei dantur ; sed et quod habet auferetur ab eo, non Deo auferente, sed se indignum faciente his quæ habet. (*Chrysostomus.*)

Apostolis in Christo credentibus conceditur : Judæis vero, qui non crediderunt in Filium Dei, etiam si quid per naturæ bonum possident tollitur : neque enim possunt aliquid sapienter intelligere, quia sapientiæ non habent caput. (*Hieronymus.*)

II. — Ideo in parabolis loquor eis : quia videntes non vident, et audientes non audiunt, neque intelligunt.

Et adimpletur in eis prophetia Isaiaë dicentis : Auditum audietis, et non intelligetis : et videntes videbitis, et non videbitis.

Incrassatum est enim cor populi hujus, et auribus graviter audierunt, et oculos suos clausurunt : ne quando videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertentur, et sanem eos. (*Mat. XIII. 13, 14, 15. — Marc. IV. 12.*)

Si quidem naturæ hæc excæcatio esset, aperire oculos eorum oportebat : quia vero

voluntaria est hæc excæcatio, propter hoc non dixit simpliciter : Non vident, sed *Videntes non vident*. Viderunt enim dæmones exeuntes; et dixerunt : " In Beelzebub eiecit dæmonia." (*Mat. XII.*) Audiebant quod ad Deum omnes attrahebat : et dicunt, " Non est hic homo a Deo." (*Joan. IX.*) Quia ergo contraria his quæ videbant et audiebant, enuntiabant, propter hoc ipsum videre et audire eis aufertur; nihil enim proficiunt sed in iudicium magis incidunt : unde et a principio non eis parabolice loquebatur, sed cum multa certitudine. Quia autem audita et visa pervertunt, jam in parabolis loquitur.

Intensam eorum nequitiam ostendit et aversionem cum studio, cum dicit : *Incrassatum est cor eorum, etc.* Demonstrat quia si converterentur, sanarentur. Sicut si aliquis diceret : Si rogatus essem, confestim donaturus eram, ostendit qualiter aliquis sibi reconcilietur : ita et hic cum dicit, ne quando convertantur, et sanem eos, demonstrant quoniam et converti possibile est, et pœnitentiam agentes salvari. (*Chrysostomus.*)

III. — Vestri autem beati oculi quia vident, et aures vestræ quia audiunt.

Amen quippe dico vobis, quia multi prophetæ, et justi cupierunt videre quæ videtis, et non viderunt : et audire quæ auditis, et non audierunt. (*Matth. XIII. 16, 17.*)

Nescitis parabolam hanc? et quomodo omnes parabolas cognoscetis? (*Marc. IV. 13.*)

Hæc quæ Apostoli viderunt et audierunt, præsentiam suam dicit, miracula, vocem et doctrinam. In hoc autem non solum malis, sed his qui boni fuerunt eos præponit : etenim antiquis justis beatiores eos dicit : quoniam non solum quæ Judæi non viderant hi vident, sed et quæ justis et prophetæ cupierunt videre et non viderunt. Illi enim fide solum consideraverunt, hi autem visu et multo manifestius. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CXLIII.

Expositio præcedentis parabolæ.

I. — Vos audite parabolam seminantis. Omnis, qui audit verbum regni, et non intelligit, venit malus, et rapit quod seminatum est in corde ejus : hic est qui secus viam seminatus est. (*Matth. XIII. 13, 19.* — *Marc. IV. 15.*)

His autem verbis exponit Dominus quid sit semen : verbum scilicet regni, id est evangelicæ doctrinæ. Sunt enim nonnulli qui verbum Dei nulla cordis devotione suscipiunt : et ideo semen verbi Dei quod in

eorum cordibus seminatur, dæmones quasi semen viæ tritæ subito auferunt. (*Remigius.*)

II. — Qui autem super petrosa seminatus est, hic est, qui verbum audit, et cum gaudio accipit illud :

Non habet autem in se radicem, sed est temporalis : facta autem tribulatione, et persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. (*Matth. XIII. 20, 21. — Marc. IV. 16, 17.*)

Semen, seu verbum Dei, quod in petra, id est corde duro et indomito seminatur, fructificare non potest : quia multa est ejus duritia, et parvum cœleste desiderium : unde propter nimiam duritiam non habet in se radicem. (*Remigius.*)

Attende autem quod dictum sit, *continuo scandalizatur.* Est ergo aliqua distantia inter eum qui multis tribulationibus pœnisque compellitur Christum negare, et eum qui ad primam persecutionem statim scandalizatur et corrui : de quo hic loquitur. (*Hieronymus.*)

III. — Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, et sollicitudo sæculi istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. (*Matth. XIII. 22. — Marc. IV. 18, 19.*)

Mihi videtur et illud quod juxta litteram ad Adam dicitur : “ Inter spinas et tribulos panem tuum manducabis : ” (*Gen. III.*) hic significare mystice, quod quicumque sæculi se dederit voluptatibus, curisque istius mundi, panem cœlestem et cibum verum inter spinas comedit. (*Hieronymus.*)

Et sciendum, quia his tribus generibus terræ nequam comprehenduntur omnes qui verbum Dei audire possunt, sed tamen ad salutem perducere non valent. Excipiuntur Gentiles, qui nec audire meruerunt. (*Remigius.*)

IV. — Qui vero in terram bonam seminatus est, hic est, qui audit verbum, et intelligit, et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum. (*Matth. XIII. 23. — Marc. IV. 20.*)

Quod in bonam terram : hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia. (*Luc. VIII. 15.*)

Notandum, quod sicut in terra mala tres fuere diversitates, scilicet secus viam, et petrosa, et spinosa loca; sic in terra bona trina diversitas est, centesimi, sexagesimi, et fructus tricesimi.

Et in illa autem et in ista non mutatur substantia, sed voluntas : et tam incredulo-

rum quam credentium corda sunt qui semen recipiunt. (*Hieronymus.*)

Centesimus fructus est martirium propter sanctitatem vitæ, vel contemptum mortis : sexagenarius virginum propter otium interius, quia non pugnant contra consuetudinem carnis : solet enim otium concedi sexagenariis post militiam, vel post actiones publicas : tricesimus vero conjugatorum; quia hæc est ætas præliantium; et ipsi habent acriorem conflictum, ne libidinibus superentur. (*Augustinus.*)

MEDITATIO CXLIV.

PARABOLA TERTIA.

Tritici et Zizaniorum.

1. — Aliam parabolam proposuit illis, dicens : Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo.

Cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit. (*Matth. XIII. 24, 25.*)

Proposuit aliam parabolam, quasi dives paterfamilias invitatos diversis reficiens cibis, ut unusquisque secundum naturam

sui stomachi varia alimenta susciperet. (*Hieronymus.*)

Demonstrat hic quod error post veritatem existit : quod et rerum exitus testatur, etenim post Prophetas fuerunt pseudoprophetae, et post Apostolos pseudoapostoli, et post Christum antichristus. Nisi enim diabolus viderit quid imitetur, vel quibus insidiatur non tentat. (*Chrysostomus.*)

II. — Cum autem crevisset herba, et fructum fecisset, tunc apparuerunt, et zizania.

Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei : Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania?

Et ait illis : Inimicus homo hoc fecit : Servi autem dixerunt ei : Vis, imus, et colligimus ea? (*Matth. XIII. 26, 27, 28.*)

Accedunt autem ad Deum sine corpore, sed corde et mentis desiderio, quo docente intelligunt, diaboli calliditate hoc esse factum. (*Remigius.*)

Quamobrem non dormiat qui Ecclesiae præpositus est : ne per illius negligentiam inimicus homo superseminet zizania, hoc est hæreticorum dogmata. (*Hieronymus.*)

Diabolus inimicus vocatur propter jacturam quam infert hominibus : vexatio enim

diaboli adversus nos est : principium autem vexationis factum est non ab inimicitia quæ est ad nos, sed quæ est ad Deum. (*Chrysostomus.*)

Intuenda est servorum diligentia et dilectio : etenim festinant zizania evellere : quod monstrat eorum de semine sollicitudinem ; ad hoc enim solum respiciunt non ut aliquis puniatur, sed ut seminata non pereant. (*Chrysostomus.*)

III. — Et ait : Non : ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis et triticum.

Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus : colligite primum zizania, et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum. (*Matth. XIII. 29, 30.*)

Datur enim locus poenitentiae, et mone-mur, ne cito amputemus fratrem : quia fieri potest ut ille qui hodie noxio depravatus est dogmate, cras resipiscat et defendere incipiat veritatem. (*Hieronymus.*)

Quod si se non agnoverit, neque poenitendo correxerit, ab Ecclesiae communione dirimetur : unde Dominus cum dixisset : *Sinite utraque crescere usque ad messem*, subjunxit causam, dicens : *ne forte cum vultis colligere zizania, eradicetis simul et*

triticum : ubi satis ostendit cum metus iste non subest, sed omnino de frumentorum stabilitate certa securitas manet, idest, quando ita cujusque crimen notum est, et omnibus execrabile apparet, ut vel nullos prorsus, vel non tales habeat defensores per quos possit schisma contingere; non dormiat severitas disciplinae : in qua tanto est efficacior emendatio pravitatis, quanto diligentior fuerit observatio caritatis. Cum vero idem morbus plurimos occupaverit, nihil aliud boni restat quam dolor et gemitus. Sic igitur misericorditer corripiat homo quod potest : quod autem non potest, patienter ferat, et ex dilectione gemat atque lugeat, donec ille desuper emendet et corrigat : atque usque ad messem differat eradicare zizania et paleam ventilare. (*Augustinus.*)

MEDITATIO CXLV.

Expositio præcedentis parabolæ.

I. — Dimissis turbis, venit in domum : et accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes : Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.

Qui respondens ait illis : Qui seminat bonum semen, est Filius hominis. (*Matth. XIII. 36, 37.*)

Cum aliquando volentes discere formidaverint interrogare, nunc libere interrogant, et confisi sunt, quoniam audierant : " Vobis datum est nosse mysterium regni Dei : " ideoque singulariter interrogant, non multitudinem æmulantes, quibus non erat datum. (*Chrysostomus.*)

Ideo autem Dominus se Filium hominis appellavit, ut hoc indicio nobis exemplum humilitatis relinqueret : sive quia futurum erat ut hæretici negarent eum verum hominem esse : sive ut per humanitatis fidem possimus conscendere ad divinitatis cognitionem. (*Remigius.*)

II. — Ager autem, est mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam.

Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis vero, consummatio sæculi est. Messores autem Angeli sunt. (*Matth. XIII. 38, 39.*)

Cum autem ipse sit qui seminat agrum suum, manifestum est quia præsens mundus est ejus. (*Chrysostomus.*)

Sancti et electi viri, qui inter filios regni computantur : ecce bonum semen. (*Remigius.*)

Omnis autem immunditia in segete zizania dicuntur. (*Augustinus.*)

Hoc diabolicæ est machinationis, veritati semper inserere errorem. (*Chrysostomus.*)

Per messem designatur dies iudicii, in quo separandi sunt boni a malis; quod fiet ministerio Angelorum. (*Remigius.*)

III. — Sicut ergo colliguntur zizania, et igni comburuntur : sic erit in consummatione sæculi.

Mittet Filius hominis angelos suos, et colligent de regno ejus omnia scandala, et eos qui faciunt iniquitatem.

Et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus, et stridor dentium. (*Matth. XIII. 40, 41, 42.*)

Per scandala possunt intelligi illi, qui præbent proximo occasionem offensionis, aut ruinae; per facientes iniquitatem, quoscumque peccantes. (*Glossa.*)

Observa quod dicit : *et eos qui faciunt iniquitatem* : non qui fecerunt, quia non qui conversi sunt ad poenitentiam, sed solum qui permanent in peccatis æternis cruciatus mancipandi sunt. (*Rabanus.*)

Vide autem ineffabilem Dei amorem ad homines : est enim ad beneficia promptus, et ad poenam tardus : cum enim seminat, per seipsum seminat : cum autem punit, per alios : mittit enim ad hoc Angelos suos. (*Chrysostomus.*)

His verbis : *Ibi erit fletus et stridor dentium*, demonstratur vera corporum resurre-

ctio : nihilominus ostenditur per hoc duplex poena inferni, scilicet nimii caloris, et nimii frigoris. (*Remigius.*)

iv. — Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat. (*Matth. XIII. 43.*)

In præsentī sæculo fulget lux sanctorum coram hominibus : post consummationem autem mundi ipsi justi fulgebunt sicut sol in regno Patris sui. Quod autem dicit, *Tunc fulgebunt*, intelligendum est quia et nunc fulgent in exemplum aliorum : sed tunc fulgebunt sicut sol ad laudandum Deum. (*Remigius.*)

Qui habet intellectum intelligat, quia mystice hæc intelligenda sunt. (*Rabanus.*)

MEDITATIO CXLVI.

PARABOLA QUARTA.

Grani Sinapis.

i. — Aliam parabolam proposuit eis, dicens : Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo. (*Matth. XIII. 31.*)

Quia Dominus dixerat, quod de semine tres partes pereunt, et salvatur una; et in

ipsa rursus quæ salvatur, multa efficitur jactura, propter zizania quæ superseminantur; ne dicerent : Qui ergo erunt et quanti fideles? Consequenter hunc timorem aufert per parabolam sinapis. (*Chrysostomus.*)

Granum namque sinapis ad fervorem fidei pertinet; vel eo quod dicatur venena expellere. (*Augustinus.*)

Quis autem est iste qui seminat nisi sensus noster et animus, qui suscipiens granum prædicationis, et fovens sementem humore fidei, facit in agro sui pectoris pullulare? (*Hieronymus.*)

ii. — Quod minimum quidem est omnibus seminibus : cum autem creverit, majus est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres cœli veniant, et habitent in ramis ejus. (*Matth. XIII. 32.*)

Ramos puto evangelicæ arboris, qui de grano sinapis creverunt, dogmatum esse diversitates, in quibus supradictarum volucrum unaquæque requiescit. Assumamus et nos pennas columbæ, ut ad altiora volitantes, possimus habitare in ramis hujus arboris, et nidos nobis facere doctrinarum, terrenaque fugientes ad cœlestia festinare. (*Hieronymus.*)

MEDITATIO CXLVII.

EADEM PARABOLA

referentibus Marco et Luca.

I. — Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus illud?

Sicut granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus quæ sunt in terra.

Et cum seminatum fuerit, ascendit, et fit majus omnibus oleribus, et facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus oves cœli habitare. (*Marc. IV. 30, 31, 32.*)

Postquam posuit parabolam de fructificatione seminis Evangelii, hic subjungit aliam parabolam, ad ostendendam excellentiam doctrinæ evangelicæ ad omnes alias doctrinas. (*Chrysostomus.*)

Parvissimum quidem est fidei verbum. Crede in Deum et salvus eris. Sed sparsa super terram prædicatio dilatata est, ita ut cœli volatilia, id est contemplativi homines, et alti intellectu, et cognitione, sub eo habitent. Quanti enim sapientes Gentilium relinquentes sapientiam, sub prædicatione Evangelii requieverunt! Omnium igitur major prædicatio facta est. (*Theophylactus.*)

II. — Cui simile est regnum Dei, et cui simile æstimabo illud?

Simile est grano sinapis quod acceptum homo misit in hortum suum, et crevit, et factum est in arborem magnum: et volucres cœli requieverunt in ramis ejus. (*Luc. XIII. 18, 19.*)

Granum quidem sinapis res est vilis et simplex; si teri cœperit, vim suam fundit: et fides simplex primo videtur; sed si atteratur adversis, gratiam suæ virtutis effundit. Grana sinapis martyres sunt. Habebant odorem fidei sed latebat: venit persecutio, contriti sunt gladio, per totius mundi terminos grana sui sparsere martyrii.

Ipsæ etiam Dominus granum est sinapis: teri voluit, ut diceremus: "Christi bonus odor sumus." (*II. Cor. 11, 15.*) Seminari voluit velut granum sinapis quod acceptum homo misit in hortum suum: in horto enim Christus captus et sepultus est, ubi etiam resurrexit et factus est arbor. Dominus enim noster granum est cum sepelitur in terra, arbor cum elevatur in cœlum.

Ergo semina in horto tuo Christum. Hortus utique locus est plenus florum, in quo gratia tui operis effloreat, et multiplex odor variæ virtutis exhalet. (*Ambrosius.*)

MEDITATIO CXLVIII.

PARABOLA QUINTA.

Fermenti in tribus farinæ satis.

I. — Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus donec fermentatum est totum. (*Matth. XIII. 33. — Luc. XIII. 20, 21.*)

Sicut fermentum multam farinam transmutat in suam virtutem, ita et vos totum mundum transmutabitis. Et vide Christi prudentiam : ea enim quæ sunt naturæ inducit, demonstrans quoniam sicut illa possibile est fieri, ita et hoc. Non autem dixit quod posuit simpliciter, sed *abscondit* : ac si diceret : Ita et vos cum subjecti fueritis impugnantibus vestris, tunc eos superabitis. Et sicut fermentum suffoditur quidem, non autem destruitur, sed paulatim ad suum habitum omnia transmutat; sic et in prædicatione vestra continget. Non itaque quia multas dixi superventuras vobis vexationes timeatis; ita enim fulgebitis, et omnes superabitis. (*Chrysostomus.*)

II. — Hæc omnia locutus est Jesus in parabolis ad turbas : et sine parabolis non loquebatur eis :

Ut impleretur quod dictum erat per Prophetam dicentem : Aperiam in parabolis os meum, eruclabo abscondita a constitutione mundi. (*Matth. XIII. 34, 35.*)

Hoc dicitur non quia nihil proprie locutus est : sed quia nullum fere sermonem explicavit, ubi non per parabolam aliquid significaverit; quamvis in eo aliqua et proprie dixerit : ita ut sæpe inveniatur totus sermo ejus parabolis explicatus, totus autem proprie dictus nullus inveniatur. (*Augustinus.*)

III. — Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire.

Sine parabola autem non loquebatur eis : seorsum autem discipulis suis dissebat omnia. (*Marc. IV. 33, 34.*)

Quoniam enim turbæ erant indoctæ, a commestibilibus, et consuetis nominibus eas instruit, ut scilicet moverentur ad accedendum et interrogandum. *Seorsum autem discipulis suis dissebat omnia*, scilicet de quibus interrogabant ut ignorantes, non simpliciter omnia tam manifesta quam immanifesta. (*Theophylactus.*)

Illi enim digni erant seorsum audire mysteria in penetrali, in timore sapientiæ, qui remoti a cogitationum malarum tumultibus

in solitudine virtutum permanebant : sapientia enim in tempore otii percipitur. (*Hieronymus.*)

MEDITATIO CXLIX.

PARABOLA SEXTA.

Thesauri absconditi in agro.

I. — Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro : quem qui invenit, abscondit, et præ gaudio illius vadit, et vendit universa quæ habet et emit agrum illum. (*Matth. XIII. 44.*)

Parabola quas supra Dominus posuerat de fermento et sinapi, ad virtutem evangelicæ prædicationis referuntur, quoniam superavit orbem terrarum; nunc autem ut pretiositatem et magnificentiam ejusdem ostenderet, proponit parabolam de thesauro et margarita. (*Chrysostomus.*)

Hic quidem thesaurus gratis invenitur. Evangeliorum enim prædicationis in abscondito est : sed utendi et possidendi hujusmodi thesauri cum agro potestas non potest esse sine pretio : quia cœlestes divitiæ non sine damno sæculi possidentur. (*Hilarius.*)

Vel thesaurus iste in quo sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi, aut Deus Verbum est, qui in carne Christi vide-

tur absconditus : aut sanctæ Scripturæ, in quibus reposita est notitia Salvatoris. (*Hieronymus.*)

Hunc autem thesaurum dixit in agro absconditum, scilicet duo testamenta in Ecclesia; quæ cum quis ex parte intellectus attigerit, sentit illic magna latere; et vadit, et vendit omnia sua, et emit illum : id est contemptu temporalium comparat sibi otium, ut sit dives cognitione Dei. (*Augustinus.*)

MEDITATIO CL.

PARABOLA SEPTIMA.

Margaritæ pretiosæ.

Iterum simile est regnum cœlorum negotiatori, quærenti bonas margaritas.

Inventa autem una pretiosæ margarita, abiit, et vendidit omnia quæ habuit, et emit eam. (*Matth. XIII. 45, 46.*)

Sicut qui margaritam habet ipse quidem novit quod dives est; aliis vero non est cognitum, multoties eam manu detinens propter ejus parvitatem; ita est in prædicatione Evangelii : qui enim eam detinent sciunt se divites esse : infideles autem hunc thesaurum nescientes, divitias nostras ignorant. (*Chrysostomus.*)

Una pretiosissima margarita est scientia Salvatoris, et sacramentum passionis et resurrectionis illius : quod cum invenerit homo, negotiator similis Pauli Apostoli omnia quasi purgamenta contemnit, ut Christum lucrifaciat. (*Hieronymus.*)

Vel per margaritam pretiosam intelligitur cœlestis vitæ dulcedo; quam inventam omnia vendens emit : deforme conspicitur quicquid de terrenæ rei placebat specie, quia sola pretiosæ margaritæ claritas fulget in mente. (*Gregorius.*)

Vel homo cum quærat bonas margaritas, invenit unam pretiosam : quia quærens homines bonos cum quibus utiliter vivat, invenit unum sine peccato Jesum Christum : aut præcepta quærens, quibus servatis, cum hominibus recte conversetur, invenit dilectionem proximi in quo uno dicit Apostolus omnia contineri : aut bonos intellectus quærens, invenit illud verbum quo cuncti continentur : " In principio erat Verbum," quod est lucidum candore veritatis, et solidum firmitate aternitatis, et undique sibi simile pulchritudine veritatis. (*Augustinus.*)

MEDITATIO CLI.

PARABOLA OCTAVA.

Sagenæ missæ in mare.

Iterum simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, et ex omni genere piscium congreganti.

Quam cum impleta esset, educentes, et secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. (*Matth. XIII. 47, 48.*)

Quid autem distat hæc parabola a parabola zizaniorum? Etenim illic hi quidem salvantur, hi autem pereunt, sicut et hic; sed illic quidem propter pravorum dogmatum hæresim, et in anteriori parabola de semine, quia non attendebant quæ dicebantur : hic autem propter vitæ nequitiam, propter quam quamvis et piscatione capti, idest cognitione Dei fruentes, non possunt salvari.

Ne audiens quoniam malos foras miserunt, æstimes hanc pœnam non esse periculosam, per expositionem ejus gravitatem ostendit. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CLII.

Expositio parabolæ præcedentis.

I. — Sic erit in consummatione sæculi : exibunt Angeli, et separabunt malos de medio justorum.

Et mittent eos in caminum ignis : ibi erit fletus et stridor dentium. (*Matth. XIII. 49, 50.*)

Quamvis alibi dicat, quod ipse segregabit eos sicut separat pastor oves, hic Angelos hoc facere dicit, sicut et in parabola zizaniorum. (*Chrysostomus.*)

Timendum est autem hoc potius quam exponendum : aperta enim voce tormenta peccantium dicta sunt, ne quis ad ignorantiae suæ excusationem recurrat, si quid de aeterno supplicio obscure diceretur. (*Gregorius.*)

Cum enim venerit finis mundi, tunc verum secernendorum piscium iudicium demonstrabitur; et quasi in quodam quietissimo portu boni mittentur in vasa cœlestium mansionum : malos autem torrendos et exsiccandos gehennæ flamma suscipiet. (*Rabanus.*)

II. — Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei : Etiam.

Ait illis : Ideo omnis scriba doctus in regno cœlorum, similis est homini patri-familias, qui profert de thesauro suo nova et vetera. (*Matth. XIII. 51, 52.*)

Intellexistis? Ad Apostolos enim proprie sermo est, quos non vult audire tantum ut populum, sed etiam intelligere ut magistros futuros. (*Hieronymus.*)

Deinde quia intellexerunt, rursus eos laudat. (*Chrysostomus.*)

Ille in sancta Ecclesia doctus prædicator est qui et nova scit proferre de suavitate regni, et vetusta dicere de terrore supplicii : ut vel pœnæ terreant quos præmia non invitant. (*Gregorius.*)

MEDITATIO CLIII.

PARABOLA NONA.

Servi cui Dominus omne debitum dimisit.

I. — Accedens Petrus ad eum dixit : Domine quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies?

Dicit illi Jesus : Non dico tibi usque septies : sed usque septuagies septies.

Ideo assimilatum est regnum cœlorum

homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis.

Et cum cœpisset rationem ponere, oblatus est ei unus qui debebat ei decem millia talenta. (*Matth. XVIII. 21, 22, 23, 24.*)

Putavit quidem Petrus aliquid se magnum dicere (*usque septies*). Sed quid amator hominum Christus responderit! (*Chrysostomus.*)

Audeo dicere : Et si septuagies octies peccaverit, ignoscas; et si centies; et omnino quoties peccavit, ignosce. Si enim Christus millia peccatorum invenit, et tamen omnia donavit : noli subducere misericordiam, ait enim Apostolus. (*Col. III.*) Donantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam, sicut et Deus in Christo donavit vobis. (*Augustinus.*)

Omnis vitæ nostræ ratio ponenda est a rege, quando omnes nos præsentari oportuerit ante tribunal Christi. Nec hoc dicimus ut suspicio sit ne forte res ipsa necessarium habeat longum tempus. Volens enim Deus ventilare omnium mentes, cito omnia ab omnibus omni tempore gesta, singulis quibuscumque faciet in mentem venire, ineffabili quadam virtute. (*Origenes.*)

ii. — Cum autem non haberet unde redderet, jussit eum Dominus ejus ve-

numdari, et uxorem ejus, et filios, et omnia quæ habebat, et reddi. (*Matth. XVIII. 25.*)

Dicendum est quod, quia lex in decem præceptis commendatur ille debebat decem millia talentorum : per quod omnia peccata significat, quæ secundum legem fiunt. (*Augustinus.*)

Homo autem sua voluntate et sponte peccans, suo conatu nullo modo surgere valet : et non habet unde reddat, quia nihil in se invenit per quod se a peccatis solvat. (*Remigius.*)

Hoc autem (Rex) non ex crudelitate jussit, sed ex ineffabili affectione. Vult enim eum terrere per has minas, ut supplicet, et non vendatur : quod et factum ostenditur. (*Chrysostomus.*)

iii. — Procidens autem servus ille, orabat eum dicens : Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi.

Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, et debitum dimisit ei. (*Matth. XVIII. 26, 27.*)

Vide divini amoris superabundantiam : petit servus solius temporis dilationem : ipse autem majus eo quod petiit dedit : dimissionem et concessionem totius mutui. Volebat autem et a principio dare; sed no-

lebat solum suum esse donum, sed et supplicationis illius, ut non incoronatus abscedat. (*Chrysostomus.*)

MEDITATIO CLIV.

Ingratitudo et immisericordia
servi illius.

I. — Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios : et tenens suffocabat eum, dicens : Redde quod debes. (*Matth. XVIII. 28.*)

Uterque est ergo debitor, uterque venia deprecator : omnis enim homo et debitor est Dei, et debitorem habet fratrem suum. (*Augustinus.*)

Tanta autem differentia est peccatorum quæ committuntur in hominem et quæ committuntur in Deum, quanta est differentia decem millium talentorum et centum denariorum : magis autem et multo plus. (*Chrysostomus.*)

Sed ille servus ingratus, iniquus noluit præstare quod illi indigno præstitum fuit. (*Augustinus.*)

Per hoc etiam quod dicitur *egressus*, ostenditur quod non post multum tempus, sed confestim; adhuc quasi in auribus habens

beneficium, in malitiam abusus est liberatione a proprio domino sibi data. (*Chrysostomus.*)

II. — Et procidens conservus ejus, rogabat eum, dicens : Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. (*Matth. XVIII. 29.*)

Considera subtilitatem Scripturæ : quoniam servus multorum debitor talentorum procidens adoravit regem : qui autem centum debebat denarios, procidens non adorabat, sed rogabat conservum. (*Origenes.*)

III. — Ille autem noluit : sed abiit, et misit eum in carcerem donec redderet debitum. (*Matth. XVIII. 30.*)

Sed neque hæc verba ingratus servus reveritus est quibus salvatus est. (*Chrysostomus.*)

Ille autem noluit, id est tenuit contra eum hanc animam ut supplicia illi vellet. (*Augustinus.*)

MEDITATIO CLV.

Sententia Domini in servum nequam.

I. — Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt valde : et vene-

runt, et narraverunt Domino suo omnia, quæ facta fuerant. (*Matth. XVIII. 31.*)

Conservi forte Angeli sunt intelligendi, aut prædicatores sanctæ Ecclesiæ : sive quicumque fideles, qui videntes aliquem fratrem remissionem peccatorum adeptam, non velle misereri conservi sui, contristantur de ejus perditione. Veniunt quidem non corpore, sed corde. Domino autem narrare, est dolores, et contristationes cordis in suo affectu demonstrare. (*Remigius.*)

II. — Tunc vocavit illum dominus suus : et ait illi : Serve nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me :

Nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum?

Et iratus dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet unversum debitum. (*Matth. XVIII. 32, 33, 34.*)

Vocavit quidem per sententiam mortis, et ab hoc sæculo migrare jussit. (*Remigius.*)

Et quando quidem millia talenta debebat, non vocavit eum nequam, neque est conviciatus, sed misertus : quando autem contra conservum ingratus est effectus, tunc dicitur, *Serve nequam.* (*Chrysostomus.*)

Et sciendum, quia servus ille malum reponsum legitur domino dedisse : in quo

demonstratur quod in die judicii, et statim post hanc vitam, omne argumentum excusationis cessabit. (*Remigius.*)

Quia vero beneficio non est factus melior, relinquitur ut pœna corripiatur. (*Chrysostomus.*)

Numquid autem postquam aliquis demersus fuerit in æternam damnationem, poterit invenire spatium corrigendi aut aditum exeuendi? Non, sed *quousque* ponitur pro infinito, et est sensus : semper solvet, sed nunquam persolvat, et semper pœnam luet. (*Remigius.*)

III. — Sic et Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. (*Matth. XVIII. 35.*)

Melius est ut clames ore, et dimittas in corde, quam sis blandus ore et crudelis in corde. (*Augustinus.*)

Ideo enim Dominus subdit, *de cordibus vestris*, ut si per caritatem imponitis disciplinam, de corde lenitas non recedat. Quid enim tam pium, quam medicus ferens ferramentum? Sævit in vulnus, ut homo curetur : quia si vulnus palpat, homo perditur. (*Augustinus.*)

